

TÝŽDEŇ VEDY A TECHNIKY 2015

Pri príležitosti konania celoslovenskej akcie „Týždeň vedy a techniky na Slovensku 2015“ v dňoch 09.-15.11.2015 (ďalej len „TVT“), organizovanej Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR a Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, sa opäť ako každoročne, aj na Gréckokatolíckej teologickej fakulte PU v Prešove (ďalej len „GTF“) konali aktivity s cieľom prezentovať a popularizovať poznatky vedy a vzbudiť záujem mladých ľudí k hlbšiemu štúdiu vedeckých teologických a religionistických disciplín.

TVT 2015 priniesol v rámci Slovenska množstvo hlavných a 501 sprievodných podujatí počas celého roka 2015. Na týchto sprievodných podujatiach sa GTF podieľala siedmimi aktivitami.

Dňa 7. októbra 2015 sa na GTF uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia pri príležitosti 25. výročia promulgácie Kódexu kánonov východných cirkví pod názvom *Katolícka univerzita Jána Pavla II. v Lubline, Prešovskej Gréckokatolíckej metropolitnej cirkvi sui iuris na Slovensku k 25. výročiu CCEO*. Organizátormi konferencie boli GTF; Wydział Prawa Kanonicznego i Administracji KUL v Lubline a Uniwersytet Śląski w Katowicach. Kvalitu konferencie zabezpečovali vedeckí garanti konferencie ks. dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL a doc. JCDr. František Čitbaj, PhD. Na konferencii vystúpili významní odborníci z oblasti kánonického práva ks.dr hab. Leszek Adamowicz, prof. KUL, ktorý predstavil analýzu nových právnych predpisov v procesoch o neplatnosť manželstva, vyplývajúcich z motu proprio pápeža Františka *Mitis Iudex Dominus Iesus* a *Mitis et misericors Iesus*; ks. dr hab. Krzysztof Mikołajczuk, prezentoval sviatosti kresťanskej iniciácie v zaväzujúcom právnom systéme Katolíckej cirkvi; ks. dr hab. Grzegorz Wojciechowski, analyzoval problematiku straty klerického stavu vo svetle CCEO; doc. JCDr. František Čitbaj, PhD., demonštroval kánonickú situáciu gréckokatolíckeho presbytera, ktorého manželstvo bolo vyhlásené za neplatné; ks. dr hab. prof. UŚ Andrzej Pastwa sa venoval téme neodvolateľnosti osobného súhlasu na základe antropologických predpokladov manželského práva v CCEO a doc. Damián Němec,Th.D. prezentoval právne obmedzenie v udeľovaní sviatosti zmierenia v CCEO a CIC.

V dňoch 20. a 21. októbra 2015 Katedra systematickej teológie GTF zorganizovala s finančnou podporou *Kongregácie pre východné cirkvi v Ríme* liturgickú medzinárodnú vedeckú konferenciu v sérii konferencií *Ad fontes liturgicos* pod názvom *Žalmy ako prameň liturgického života*. Sériu *Ad fontes liturgicos* pravidelne organizujú Uniwersytet Papieski Jana Pavła II w Krakowie – Wydział Teologiczny, Kraków, Poľská republika; Ukrainian Catholic University, Lvov, Ukrajina; Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza, Maďarsko a GTF. Na konferencii sa zúčastnilo 17 významných odborníkov, z toho 13 zo zahraničných inštitúcií. Konferencia dosiahla široký medzinárodný charakter za účasti účastníkov z Jeruzalema (Izrael), Easternu (Fínsko), Krakova (Poľsko), Lvova a Užhorodu (Ukrajina), Nyíregyházi (Maďarsko), Oradey a Cluj-Napoca (Rumunsko). Nemenej dôležitý bol aj ekumenický charakter konferencie pri skúmaní spoločného liturgického dedičstva s pravoslávnyimi bratmi, z ktorých svojimi príspevkami vystúpili štyria účastníci.

V dňoch 22. a 23. októbra 2015 sa na GTF konala medzinárodná vedecká konferencia pod názvom *Mediácia - cesta k tvorbe interkultúrnej spoločnosti*, organizovaná Katedrou aplikovanej edukológie pod vedením doc. PaedDr. ThDr. Ing. Gabriela Paľu, PhD., v spolupráci s Centrom mediácie. Záštitu nad konferenciou prevzalo Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a mesto Prešov. Konferencia nastolila veľmi aktuálne témy, na ktoré vo svojich príspevkoch prihlásení účastníci zo zahraničia i z domáceho prostredia ponúkali odpovede a zároveň aj kládli nové otázky. Úroveň prispievateľov bola na vysokej úrovni vedeckosti a odbornosti. Analyzovali a charakterizovali sociokultúrne prostredie, multikultúrnosť Európy a zaoberali sa aj predpokladaným vývojom v oblasti kriminality so zacielením na radikalizmus a extrémizmus. Zdôraznili potrebu zadefinovania interkultúrnej a školskej mediácie ako nástroja zameraného na prevenciu teda predchádzaniu patologických zmien v správaní v interkultúrnej spoločnosti. Napríklad Marco Calabrese, advokát a mediátor z Talianska z Ríma, hovoril a o rodinnej mediácii pri medzinárodných únosoch detí; JUDr. Eva Vaňková, advokátka a riaditeľka Evropského inštitútu pro smír a mediácii spolu s JUDr. Lenkou Šalamoun, Ph.D., hovorili o Inštitucionalizácii mediácie ďalších alternatívnych prístupov v EU a v podmienkach ČR; Dr. h. c. prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD., z GTF charakterizoval príznaky nábožensky motivovanej xenofóbie v súčasnej spoločnosti. Ďalší prispievatelia sa zamerali na pluralitu poňatia mediácie v multikultúrnej spoločnosti. Počas druhého rokovacieho dňa sa stretli odborníci z radov odbornej a laickej verejnosti, kde sa diskutovalo o navrhovanej novelizácii zákona o mediácii, ktorá by mala byť schválená parlamentom a implementovaná do praxe od januára 2016. Zúčastnení vyjadrili podporné stanovisko zapracovaným pripomienkam do zákona a vyjadrili nádej, že ak bude zákon prijatý v takejto forme bude prijateľnejší pre výkon a hojnejšie využívanie mediácie v praxi.

Dňa 12. novembra 2015 sa na pôde GTF konalo vedecké kolokvium s medzinárodnou účasťou *Disputationes quodlibetales* s podtémou *Sloboda a vôľa ako antropologický problém*. Išlo už v poradí o 19. kolokvium Katedry filozofie a religionistiky, ktorého tradícia začala v roku 1997. V tomto roku bola témou sloboda a jej podmienky, ktoré sa spolupodieľajú na rozhodovaní a konaní človeka. Účastníci konferencie sa zaoberali predovšetkým filozofickou reflexiou zmyslu a zdôvodnenia slobody ako antropologickej konštanty. Zároveň sa reflexia slobody dotýkala problémov, vyplývajúcich z nazerania na slobodu cez prístup exaktných vied, kde aj v súčasnosti prebieha diskurz o možnosti zdôvodnenia slobody. Vo vedeckom diskurze sa objavujú rôzne prístupy, od krajného materializmu, cez rozličné prechodné pozície až po radikálny esencializmus. Ukazuje sa, že otázka slobody je napriek jej dlhodobej reflexii v dejinách filozofickej a teologickej tradície neustále aktuálnou témou. Účastníci konferencie sa taktiež venovali konzekvenciám vyplývajúcim z používania slobody na rovine individuálnej a sociálnej etiky. Kolokvium sa nieslo v duchu dialogickej reflexie témy a prinieslo mnohé podnety pre rozšírenie porozumenia fenoménu ľudskej slobody a vôle.

V dňoch 18. a 25. novembra 2015 sa na GTF konali hosťovské prednášky v rámci týždňa vedy a techniky. Prednášateľom bol RNDr. Mikuláš Bánó, CSc., pôsobiaci na Ústave Experimentálnej Fyziky Slovenskej akadémie vied v Košiciach. Prednášky sa niesli v okruhu tém týkajúcich sa fyzikálneho pohľadu na vznik vesmíru (Veľký tresk) a vznik života. Taktiež sa prednášateľ zamerával na tému antropického princípu a jeho rozličných interpretácií cez tzv.

slabé a silnejšie verzie. Prednášky sa tešili záujmu študentov a sprostredkovali vhl'ad do populárnych tém astrofyziky a evolúcie a možnosti ich prepojenia s filozofickým a teologickým svetonázorom. Prednášky zabezpečila Katedra filozofie a religionistiky pod vedením Dr.h.c. prof. PhDr. Pavla Dancáka, PhD.

Znak, symbol a rituál v dokumentoch a listinách je názov medzinárodného vedeckého kolokvia, ktoré sa konalo na GTF 26. novembra 2015. Organizátorom podujatia bola Katedra aplikovanej edukológie a Katedra historických vied na GTF. Spoluorganizátorom bol Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Instytut Historii. Špecifikom organizovaného podujatia je jeho zameranie, ktoré prezrádza aj zoznam a profesijné zameranie prednášajúcich. Prof. dr hab. Józef Marecki z Krakova sa venoval monogramom v rehoľnej heraldike; Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. priblížil snahy a pokusy štátnej moci o likvidáciu Gréckokatolíckej cirkvi v Československu na základe dobových dokumentov; prof. dr hab. Ludwik Frey z Inštitútu botaniky v Krakove, sa venoval botanickému názvosloviu v minulosti a dnes; doc. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD. zaujal svojím vstupom spojeným s aktivitou, prostredníctvom ktorej bola omnoho jasnejšie vnímaná skutočnosť využívania znakov a symbolov v printových médiách. Z oblati verejnoprávnej prijala pozvanie doc. JUDr. Alena Krunková, PhD. z Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. Cieľom jej príspevku bolo objasnenie pôvodu a využitia štátnych symbolov v legislatíve Slovenskej republiky. Medzi mimofakultné aktivity, ktoré Katedra aplikovanej edukológie vyvíja, patrilo aj pozvanie doc. RNDr. Ivana Šalamona, CSc. z Fakulty humanitných a prírodných vied PU v Prešove, ktorého príspevok poukazoval na mýtické rastliny, čo malo akoby svoje pokračovanie vo výstupe host'a z Karlovej univerzity v Prahe, doc. ThLic. Mgr. Karla Sládka, Th.D., ktorý sa zaoberal symbolikou včiel v hagiografických rozprávaniach a liturgickej tradícii. Zaujímavou a podnetnou bola aj prednáška, či skôr predstavenie PaedDr. Mgr. Dariny Petrikovej, PhD., ktorá predstavila „originál svojho druhu“ – piktogram pri vzdelávaní žiakov s viacnásobným postihnutím. Spomínaná prednáška bola originálna v tom, že jej súčasťou bolo predstavenie aktuálnej prekladateľskej práce evanjelia v textovej podobe do „jazyka“ piktogramu. Oboznámenie sa s inventárom gréckokatolíckej farnosti Fulianka z 19. storočia, predstavil doc. ThDr. Peter Borza, PhD. Kolokvium svojou prednáškou a prezentáciou ukončil doc. ThDr. Peter Tirpák, PhD., ktorý sa zaoberal životom a dielom apoštolov vo vybraných textoch Nového zákona. Súčasťou príspevkov boli aj podnetné diskusie, ktoré potvrdili zámer a cieľ podujatia – vytvorenie a využitie interdisciplinárnych poznatkov v prospech rozvoja bádania a posilnenia fungujúcej spolupráce.

V dňoch 16. a 17. decembra 2015 (pôvodne plánované na 19.-20.11.2015) sa na pôde GTF konala medzinárodná vedecká konferencia pod názvom Kultúrna a náboženská identita etnických menšín na slovensko-poľskom pohraničí. Organizátormi konferencie boli Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. B. Markiewicza w Jarosławiu a GTF, s podporou Visegrad Fund. Konferencia bola zameraná na «kultúru», ktorá predstavuje nezastupiteľný fenomén sociálnej reality a je určujúcim faktorom, zväzujúcim ľudí do spoločenstva v časovo priestorovom kontinuu. Súčasťou akcie bol aj workshop a multikultúrny večer.

Vypracoval 22.12.2015

*prof. ThDr. Marek Petro, PhD.
prodekan pre vedeckú činnosť a vonkajšie vzťahy*